

För en hållbar energiutveckling i Mälardalen sedan 1999

Energikontoret i Mälardalen

Vi firar 20 år!

Från då till nu – energi- och klimatsmart samhällsutveckling.

Hållbar utveckling – en fråga för hela samhället. **Svenska Solelmässan.**

Hållbara städer med Världsnaturfonden WWF.

A woman with blonde hair stands in a large, modern library or bookstore. She is wearing a long, flowing dress made of moss and greenery. The dress has a fitted bodice and a full, tiered skirt that reaches the floor. She is looking off to the side with a slight smile. The background shows tall bookshelves filled with books, a wooden table with chairs, and other people in the distance. The ceiling is high with exposed beams and lights.

Vårt uppdrag är att stärka förutsättningarna för en hållbar energiutveckling i Mälardalen. I 20 år har vi bidragit med engagemang och goda exempel för att fler ska veta och göra mer inom effektiv energianvändning och förnybar energi. Det firar vi med det jubileumsmagasin du håller i handen. Varmt välkommen – ta del av ord från våra samarbets- och samverkansparter, läs om hur vi arbetar med energi- och klimatfrågor inom olika verksamhetsområden och hämta inspiration till ditt eget klimatarbete.

/Lina Yng

Klimatmedvetenhet har blivit en självklarhet

I år är det 20 år sedan Energikontoret i Mälardalen såg dagens ljus. Det som började som ett projekt med tre anställda är i dag ett företag med 20 medarbetare. Vi växer hela tiden, på ett medvetet sätt, hand i hand med den tekniska utvecklingen för att bidra till att skapa beteendeförändring. Företag, organisationer och privatpersoner har fått upp ögonen för vikten av hållbar energi, och det gör vårt arbete enklare. De lokala och globala perspektiven håller på att förändras – en ökad klimatmedvetenhet har blivit en självklarhet som rotat sig i de breda folklagren, och det är ingen tvekan om att det är en fråga som växer sig starkare och starkare.

”Vi växer hela tiden, på ett medvetet sätt, hand i hand med den tekniska utvecklingen för att bidra till att skapa beteendeförändring.”

Vår verksamhet bygger på att underlätta för kommunerna i Mälardalen att genomföra planer och uppnå sina mål inom energi- och

klimatfrågor. Vi undersöker vilka behov och förutsättningar som finns på lokal nivå och hur kommunerna möter de nationella energi- och klimatmålen. Vad säger EU:s lagar och krav? Vilka är omvärldens förväntningar på oss i Sverige? Det är många parametrar att följa och förhålla sig till, men jag ska inte sticka under stol med att jag älskar statistik, lagar och direktiv, och det underlättar mitt arbete som verkställande direktör för Energikontoret i Mälardalen.

Under Energikontoret i Mälardalens 20 verksamma år har vi gjort mycket för att bidra till en hållbar energiutveckling i vår region, men den årliga Svenska Solelmässan är jag lite extra stolt över. Den är ett strålande exempel på det värde som våra samlade styrkor, förmågor och kunskaper kan bidra med. Det här jubileumsmagasinet är vårt sätt att fira 20 år som en regional och opartisk resurs inom energiområdet. Det är en förmån att arbeta med en fråga som jag brinner för, och jag vill framför allt lyfta mina drivna och kunniga kollegor som gör vår verksamhet till vad den är. Jag känner att det går att göra skillnad för det hållbara samhället.

Vi på Energikontoret i Mälardalen har under åren byggt ett stort kontaktnät, och vi är betrodda att sitta med i många olika sammanhang. Det gör att vi ser vad som händer och kan ge inspel, komma med råd och sprida goda resultat. Att vi kan bidra till en bättre värld där klimatet sätts i fokus. Det känns bra för framtiden.

Lina Yng, vd, Energikontoret i Mälardalen.

Foto: Hanna Maxstad

Introduktion

- 4 Förord med Lina Yng
- 6 Energikontoret i Mälardalen i siffror
- 7 Vi skapar förändring i tre steg
- 8 20 år mot en mer energi- och klimat-smart samhällsutveckling

Förändring genom kunskap, kompetens och kommunikation

- 12 En regional energikick i ett europeiskt nätverk
- 14 Samordning som skapar kraft till lokal förändring

Hållbar utveckling är en fråga för hela samhället

- 18 Bygg och fastighet
- 20 Transport och resande
- 22 Näringslivsutveckling
- 24 Samhälle, statistik och analys

Projekt, idéer och samarbeten för ökad hållbarhet

- 28 Svenska Solelmässan
- 30 Så fick 56 gårdar ett mer klimatsmart tänk
- 31 ”Hjälpen från Energikontoret i Mälardalen har varit ovärderlig”

- 32 För ökad cykling i Sörmland
- 33 Energistatistik för en hållbar utveckling
- 34 De gick från uppvärmning med olja till pellets
- 35 Världsnaturfonden WWF leder internationellt arbete med städer
- 36 Kraftsamling för vindkraft
- 37 Ladda för framtiden

Blick mot framtiden

- 38 Avslutande ord med Jan Andhagen

Detta magasin är framtaget av Energikontoret i Mälardalen. Ansvarig utgivare är Lina Yng. Publiceringsår: 2019. Skribenter: Mathias Leclér, Lina Yng, Jan Andhagen och Moa Önell. Fotografer: Hanna Maxstad, Kajsa Göransson och Cina Stenson. Design och produktion: Daniel Hansson, Zellout. Tryck: Ätta.45 tryckeri AB. Tryckt på Svanengodkänt papper.

Energikontoret i Mälardalen i siffror

Efter 20 års verksamhet har vi
mycket att vara stolta över.

Vi arbetar i

28

kommuner

i fyra län: Västmanlands,
Södermanlands och Uppsala län
och i Region Gotland.

2019 driver vi

23

projekt

för hållbar energiutveckling.

Vi är

20

medarbetare.

Vi bidrar med energi- och
klimatkompetens till

30

nätverk.

“Mälardalen Energy Agency is celebrating 20 years of existence, but also 5 years of FEDARENE membership – 5 years of fruitful cooperation between ambitious regions and energy agencies in Europe, of exchanging best practices and implementing European projects in order to deliver a Clean Energy Transition on our continent. Together with the other Swedish energy agencies, Mälardalen Energy Agency is leading the transition in Sweden in a way that has always inspired the rest of Europe to do better. Therefore, I am very proud to count Mälardalen Energy Agency as a devoted and active FEDARENE member and I look forward to strengthen even more our partnership in the years to come.”

Julije Domac, President of FEDARENE, European Federation of Agencies and Regions for Energy and the Environment, CEO of North-West Croatia Regional Energy Agency.

Ett miljövänligt plagg

Granar, nypongrenar, barkbitar och mossor – det är materialen som den gröna klänningen på magasinets första uppslag är gjord av. Klänningen skapades av Maria Larsson som är florist på Ecoflor, en blomsterbutik med miljövänligt odlade blommor och återbrukade tillbehör. Den fotograferades på ReTuna Återbruksgalleria i Eskilstuna. Det är världens första återbruksgalleria, där gästerna shoppar på ett helt nytt, klimatsmart sätt. Gamla saker tas tillvara och får nytt liv genom reparation och upcycling. Allt som säljs är återbrukat, återanvänt, ekologiskt eller hållbart producerat.

Vi skapar förändring i tre steg

Säg att du vill bli mer klimatsmart. Mindre beroende av fossila bränslen. Eller mer insatt i energieffektivt byggande. Då vi kan bidra – vårt arbete för att stärka förutsättningarna för en hållbar energiutveckling i Mälardalen ger resultat i tre steg.

Ökad hållbarhet ger ökad lönsamhet. 2018 arbetade vi på Energikontoret i Mälardalen sammanlagt 30 000 persontimmar med energi- och klimatfrågor i Södermanlands län, Västmanlands län, Uppsala län och Region Gotland. Och under året växlade vi upp våra ägarkommuners investeringar – nio gånger.

Steg 1:

Välinformerade beslut

Vi samlar löpande in och analyserar energi- och klimatdata, som till exempel mängden koldioxidutsläpp i en stad och antalet solcellsanläggningar i en kommun. Genom omvärldsbevakning lägger vi grunden för välinformerade beslut inom energi- och klimatfrågor.

Steg 2:

Förändrad teknik och beteenden

Vi driver nätverk, arrangerar informationskvällar och tar fram verktyg, mallar och kunskapsbanker. Genom utbildning, samverkan och spridning av goda exempel gör vi det lättare att bryta gamla vanor och gå från tanke, till handling.

Steg 3:

Tillgång till resurser

Vi ger stöd vid bidragsansökan, projektutveckling och projektledning. Vi hjälper rätt samarbetspartners att hitta varandra, och våra kompetenta medarbetare hjälper till att utveckla energi- och klimatarbetet i rätt riktning. Genom kunskap, driv och resurser underlättar vi lokal energiomställning.

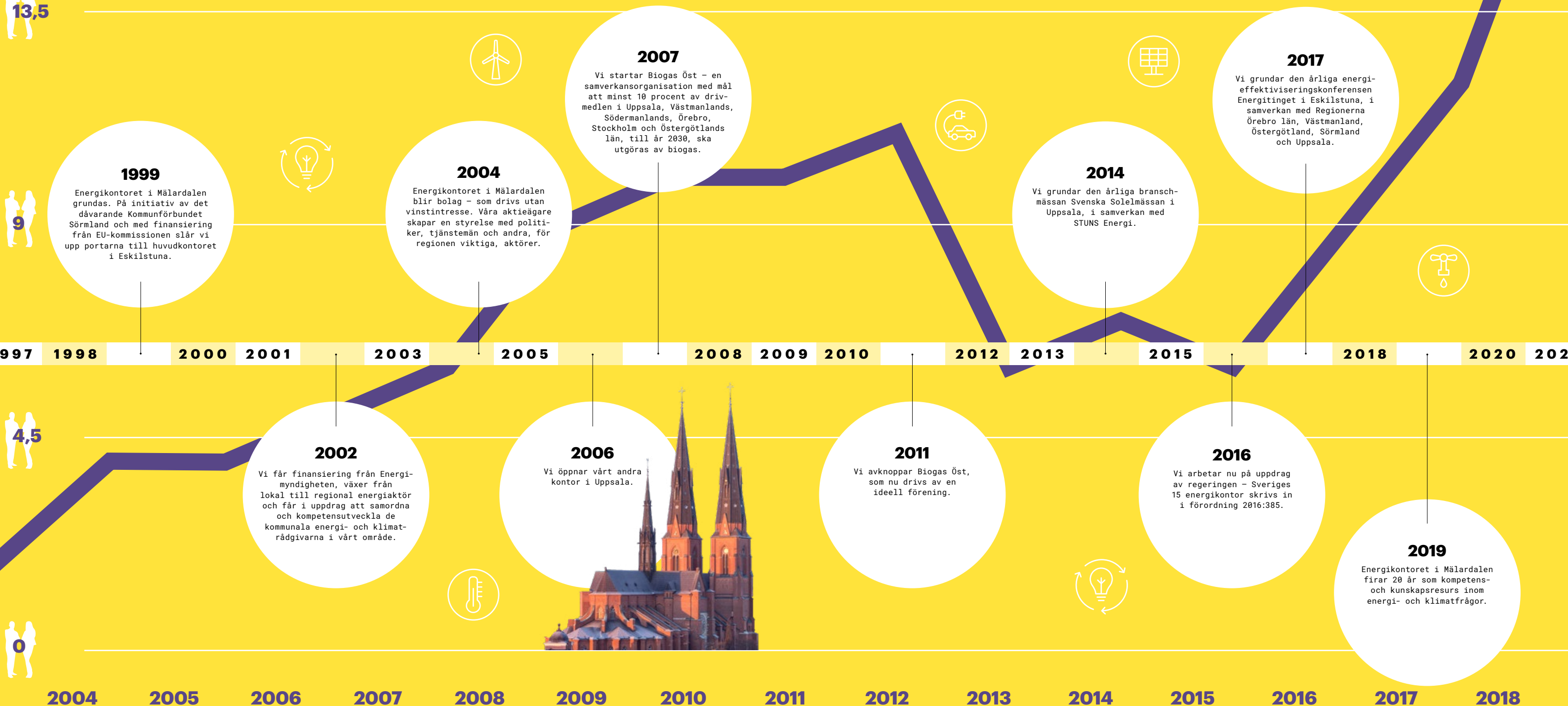
20 år mot en mer energi- och klimatsmart samhällsutveckling

13,5

9

4,5

0

Förändring genom kunskap, kompetens och kommunikation

Vi har arbetat med energi- och klimatfrågor i 20 år för att skapa kraft till förändring. Vi är en kunskapsbank och kompetensresurs, och vårt viktigaste uppdrag är att bidra till en hållbar energiutveckling i Mälardalen.

Vi kan energi- och klimatfrågor. Energikontoret i Mälardalen arbetar i Södermanlands, Västmanlands och Uppsala län och i Region Gotland. Vi ägs till 100 procent av det offentliga i regionen och har, i mer än 20 år, utvecklat metoder som hjälper fler att veta och göra mer inom effektiv energianvändning och förnybar energi.

Text: **Lina Yng.** Bild: **Shutterstock**

En regional energikick i ett europeiskt nätverk

Varje steg stöder vi våra ägarkommuner i att förverkliga energi- och klimatstrategier, handlingsplaner och klimatmål. Vi lyfter lokala förutsättningar och behov för energiomställning och tillhandahåller ämnesexperter, beslutsunderlag och projektmobilisering. Genom kampanjer, seminarier och mässor når och sammanför vi myndigheter, föreningar, företag och privatpersoner. Vi genomför aktiviteter för att öka kunskap om hur ändrade beteenden och nyteknik kan bidra till en mer hållbar framtid. Och vi söker hela tiden nya projekt som kan växla upp arbetet med energi och klimat i Mälardalen.

En nationell resurs

Det allra första europeiska lokalkontoret med uppdrag att arbeta med energieffektivisering öppnades i Frankrike, på åttiotalet. Idag finns omkring 360 energikontor i Europa och av dem ligger 15 i Sverige. Landets energikontor har sedan nittioalet varit en viktig del av EU:s energipolitik. Tillsammans täcker vi in hela landet, från Norrbotten till Skåne. Och med sikte på Europas och Sveriges energi- och klimatmål arbetar energikontoren mot samma mål på lokal och regional nivå. Det vill säga – ett hållbart klimat, för framtiden.

– Sveriges 15 energikontor spelar en viktig roll i övergången till ett långsiktigt hållbart samhälle. De besitter kompetens inom energi- och klimatområdet som är avgörande i arbetet med att omsätta nationella mål och riktlinjer till konkret verksamhet på regional nivå. Och vidare är energikontoren en kanal som knyter kontakter mellan EU och små och medelstora företag i sina respektive regioner, säger Andres Muld, tidigare generaldirektör på Energimyndigheten

och sedan 2017 ordförande för styrelsen i Energikontoren Sverige, ett samverkansorgan för landets samtliga energikontor.

Gränsöverskridande samarbete

En stor del av arbetet på Energikontoret i Mälardalen genomförs i projekt, alltid tillsammans med andra. Vi samverkar med myndigheter, lärosäten, näringsliv och andra

”Sveriges 15 energikontor spelar en viktig roll i övergången till ett långsiktigt hållbart samhälle.”

Andres Muld, styrelseordförande för Energikontoren Sverige.

energi- och klimatarbete. Vi är medlemmar i European Federation of Agencies and Regions for Energy and the Environment (FEDARENE), ett europeiskt nätverk med över 70 medlemmar som består av energiaktörer och lokala och regionala energikontor.

Vi jobbar med de flesta branscher och sektorer: genom våra projekt lyfter vi energi- och klimatfrågor inom lantbruk, service och handel. Vi erbjuder stöd till fastighets- och villaägare. Vi utbildar föreningar och privatpersoner. Och vi bidrar med kompetens och handlingskraft till transportområdet och tillverkningsindustrin.

På uppdrag av Sveriges regering

I regleringsbrevet till Energimyndigheten, den årliga instruktion som beskriver hur statsbudgeten ska användas, skriver regeringen att ”Energikontoren har en nyckelfunktion vad gäller energieffektivisering, minskad klimatpåverkan och energihushållning”. I förordning 2016:385 pekar regeringen ut energikontoren som ansvariga för att samordna och utveckla energi- och klimatrådgivningen – en kommunal och kostnadsfri service för privatpersoner, föreningar och företag som vill minska sina energikostnader och bli mer hållbara.

Som energikontor tävlar vi inte mot privata företag. Vi är oberoende, opartiska och offentliga aktörer som drivs helt utan vinstintresse. Vi följer EU-kommissionens krav, granskas av Energimyndigheten och styrs av regeringens politik för minskad klimatpåverkan.

”Energikontoren har en nyckelfunktion vad gäller energi-effektivisering, minskad klimatpåverkan och energihushållning”

”Det bästa med att arbeta som regional utvecklingsledare är chansen att få inspirera, skapa engagemang och bidra till förändringar som ger ett mer klimatsmart och energieffektivt samhälle”

Energikontoret i Mälardalen arbetar för en mer hållbar utveckling på flera sätt. Vi genomför informationskampanjer, driver projekt och sammanställer klimatstatistik som ligger till grund för beslut. Men samordning är också en avgörande del av verksamheten – att knyta samman kontakter som leder till positiv förändring. Och ett av våra viktigaste uppdrag är det som regional utvecklingsledare för den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

Text: **Mathias Leclér och Moa Önell.** Bild: **Hanna Maxstad.**

Samordning som skapar kraft till lokal förändring

När du vill minska energianvändningen i ditt hem, funderar på vilken solpanelslösning som är bäst för ditt lantbruk eller vill veta mer om vilka företagsbidrag som finns att söka inom energiområdet. Då kan du, oavsett var du bor, vända dig till din kommun. Energi- och klimatrådgivningen är en kostnadsfri och helt opartisk tjänst för privatpersoner, små och medelstora företag, bostadsrättsföreningar, privata flerbostadshusägare och organisationer i hela landet.

27 kommuner i fyra län

Som regional utvecklingsledare är det Energikontoret i Mälardalens ansvar att samordna de energi- och klimatrådgivare som arbetar i 27 av de kommuner som ligger i Västmanlands, Södermanlands och Uppsala län och i Region Gotland. Men vad innebär det, egentligen?

– Jag samordnar kommunernas energi- och klimatrådgivningsarbete på uppdrag av Energimyndigheten. Det skulle kunna vara den korta beskrivningen. Men om man öppnar boken lite mer blir det genast mer komplext, säger Emelie Skoog, som ansvarar för uppdraget som regional utvecklingsledare på Energikontoret i Mälardalen.

”Det är ett otroligt viktigt uppdrag”

Arbetet genomförs på flera sätt. Emelie kallar regelbundet till gemensamma nätverksmöten, informationsträffar och digitala avstämningsmöten som ger energi- och klimatrådgivarna möjlighet till kompetensutveckling och

erfarenhetsutbyten. Hon erbjuder enskilda rådgivare och kommuner stöd och är den som kopplar samman rådgivare, kommuner och andra aktörer för samarbeten och deltagande i aktiviteter, som exempelvis lokala mässor och Europeiska Trafikantveckan.

– Det är ett otroligt viktigt uppdrag. Ett välutvecklat och starkt växelspel mellan Sveriges kommuner, energikontor och Energimyndigheten är en grundläggande förutsättning för att den kommunala energi- och klimatrådgivningen ska fungera så bra som möjligt. Som regional utvecklingsledare håller jag nära kontakt för att tidigt kunna fånga upp om enskilda rådgivare behöver hjälp med att utföra sitt uppdrag. Genom nätverket gör vi rollen som energi- och klimatrådgivare mindre ensam och kan på ett bättre sätt ta tillvara erfarenheter, effektiva metoder och goda exempel, lokalt, regionalt och nationellt, säger Emelie.

Energi- och klimatrådgivarna i nätverket kommer från olika bakgrund vad gäller ålder, utbildning och tidigare arbetslivserfarenhet. Och det tycker Emelie är en styrka.

– Rådgivarnas olika bakgrund ger en väldigt bredd på kompetenserna, och det gör att när vi samlas i nätverket så skapas en bra dynamik med givande samtal och värdefulla utbyten, säger hon.

Från då till nu

Kostnadsfri rådgivning inom energifrågor infördes för första gången i Sverige 1977, och 2002 fick Sveriges 15 energikontor i uppdrag av regeringen att samordna verksamheten. Mycket har hänt sedan dess, och 2016 ökades regeringsuppdraget med förordning 2016:385 till att

även innefatta coaching och utveckling av energi- och klimatrådgivningen.

– Statligt stöd till kommunal energirådgivning är en företeelse med nästan 40-årig historia, och tjänsten har utvecklats i takt med ett samhälle i förändring. Sedan 70-talet har vi sett energikris med efterföljande energiomställning, klimatdebatt, introduktionen av energisnåla tekniker och förnybar energi, en avreglering av energimarknaden och inträde i EU. I början av 2000-talet utvecklades energirådgivningen och blev den kommunala energi- och klimatrådgivningen, som tjänsten heter idag, säger Emelie.

Energieffektivisering genom rådgivning

Samordning, kompetensutveckling och ökad samverkan. Syftet med uppdraget som regional utvecklingsledare är komplext, men kan sammanfattas med: att stärka energi- och klimatrådgivarna i arbetet med att bidra till lokal energiomställning.

– Målet med energi- och klimatrådgivningen är att skapa motivation till förändring genom opartisk, saklig information till relevanta målgrupper. Tjänsten kan se olika ut i olika delar av landet eftersom den är lokalt förankrad, vilket ger goda möjligheter till anpassning efter de kommunala förutsättningarna. Och eftersom varje rådgivare arbetar lokalt, är steget till stöd för dem som bor och verkar i kommunen aldrig långt, avslutar Emelie. 📍

Emelie Skoog, regional utvecklingsledare på Energikontoret i Mälardalen.

Hållbar utveckling är en fråga för hela samhället

FN:s klimatpanel är överens: en temperaturökning på över en och en halv grader innebär risker som kan få oföränderliga konsekvenser. Därför måste världens koldioxidutsläpp halveras till 2030. Energikontoret i Mälardalen bedriver flera projekt i syfte att bidra till en mer hållbar utveckling i Mälardalen. Vi arbetar framför allt inom fyra, för framtiden viktiga, verksamhetsområden. Dessa är bygg och fastighet, transport och resande, näringslivsutveckling samt samhälle, statistik och analys.

Bygg och fastighet

Senast 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser, för att sedan uppnå negativa utsläpp. Det är ett av de klimatmål som sommaren 2017 antogs av Sveriges regering – men i bygg- och fastighetssektorn går utvecklingen, trots det, åt motsatt håll.

2019 står bygg- och fastighetssektorn för mer än en femtedel av landets utsläpp, och framför allt ökar användningen av energi och miljöfarliga kemikalier. Under 2018 steg branschens utsläpp med nio procent, enligt Boverket.

Vi står inför en rad utmaningar: varannan ny byggnad möter inte Boverkets krav på

Urban Månsson, verkställande direktör på Svensk Byggtjänst.

energiprestanda. Uppvärmningen av fastigheter måste bli mer energieffektiv, utsläppen från cementanvändningen måste minska. Till 2025 behövs 600 000 nya bostäder för att tillgodose den växande befolkningen. Och samtidigt är bristen på hållbarhetskompetens ett uttalat hinder för branschens klimatomställning.

Energikontoret i Mälardalen har ett tvådelat fokus inom bygg och fastighet. Vi driver projekt och nätverk för att bidra till att öka branschens energi- och resurseffektivitet, dels vid nybyggnation, dels vid renovering.

Framtida energieffektiva hus

De byggnader som kommer finnas om 50 år är till stor del samma byggnader som finns redan idag. Driften av det befintliga beståndet står för en stor del av utsläppen inom bygg- och fastighetssektorn. Byggnaderna måste bli mer energieffektiva och anpassas till förnybara energikällor, som exempelvis sol. Samtidigt måste utsläppen som sker vid produktion av nya byggnader minimeras. Att

ställa högre krav vid nybyggnation är också viktigt för att driva på den tekniska utvecklingen av framtida energieffektiva hus.

– Den stora utmaningen är att hitta rätt balans mellan energieffektivisering av befintliga byggnader och anslutning till förnybar energi. I vilken utsträckning och när på året el ska användas för uppvärmning är en komplicerad fråga eftersom elen även behövs i transportsystemet och produktionen kommer bli allt mer variabel, säger Martin Wetterstedt, koordinator vid institutionen för geovetenskaper, naturresurser och hållbar utveckling, klimatledarskap vid Uppsala universitet och energisakkunnig på Energikontoret i Mälardalen.

För hållbara beslut

Informationscentrum för hållbart byggande (ICHB) är ett uppdrag från Boverket som på regeringens initiativ arbetar för att underlätta hållbara beslut för den som bygger och renoverar. Uppdraget drivs av bland andra Svensk Byggtjänst.

– Vi vill att fler ska få upp ögonen för de affärsmässiga möjligheter som ett mer hållbart förhållningssätt ger, säger Urban Månsson, verkställande direktör på Svensk Byggtjänst. Vi driver ICHB i samverkan med flera parter, och tack vare Energikontoret i Mälardalens starka förankring, regionalt som lokalt, kan vi samla människor från hela landet för uppskattade kunskapsutbyten och diskussioner.

Sveriges yngsta och snabbast växande kommun

– Vår vision är att vara en föregångskommun och mötesplats för ett hållbart samhälle med hög ambition inom energiområdet. Det blir då naturligt att ha Energikontoret i Mälardalen som kanal och nätverk för kunskap och samarbete i regionen, säger Boo Östberg, ordförande för bygg- och miljönämnden i Knivsta kommun.

”Vår vision är att vara en föregångskommun och mötesplats för ett hållbart samhälle med hög ambition inom energiområdet.”

Boo Östberg,
ordförande för bygg- och miljönämnden i Knivsta kommun.

”Vi vill att fler ska få upp ögonen för de affärsmässiga möjligheter som ett mer hållbart förhållningssätt ger”

Urban Månsson,
verkställande direktör på Svensk Byggtjänst.

Foto: Pressbild Västerås stad

Transport och resande

I skrivande stund står inrikes transporter för cirka en tredjedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser, enligt Trafikverket. Det är en siffra som ökar, när den borde minska.

Till 2030 ska utsläppen av växthusgaser minska med 70 procent jämfört med nivåerna som uppmättes 2010. Det innebär att vi har tio år på oss att vända utvecklingen. Personbilar, kollektivtrafik och vägtransporter – allt måste effektiviseras och ställas om från fossila bränslen, som bensin och diesel, till biodrivmedel och elektricitet.

De kraftigt minskade utsläppen av växthusgaser till 2030 är målet som ligger till grund för alla våra projekt inom transport och resande. Eftersom energianvändningen för transporter domineras av fossila bränslen är det en gedigen utmaning, som vi måste ta oss an från flera håll.

Tre framtidslösningar för minskade utsläpp

Omställningen av inrikes transporter behöver stå stadigt, på tre ben. Det första benet

är ett mer transporteffektivt samhälle. Det betyder att efterfrågan på transporter helt enkelt måste minska. Fler måste gå, cykla och resa kollektivt, jobba hemma när det går och hålla fler digitala möten. Det andra benet är energieffektiva och fossilfria fordon. Det måste finnas långt färre fordon som använder fossila bränslen. Och slutligen, det tredje benet, är att våga satsa på förnybara drivmedel. Utvecklingen och användningen av bland annat el, etanol, biogas, vätgas, biodiesel och andra förnybara alternativ är en avgörande framtidslösning – den behövs för att en minskning av utsläppen ska lyckas.

”Tillsammans kan vi uppnå målen”

Eskilstuna kommun har som mål att öka andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik med 60 procent till 2030.

– Men samtidigt som vi minskar utsläppen behöver vi effektiva transport-

lösningar som underlättar vardagen för de som bor och verkar i kommunen. Energikontoret i Mälardalen, som driver projekt för hållbara transporter i såväl Eskilstuna som andra delar av regionen, är en stor hjälp. Vi får tillgång till erfarna projektledare och ett brett nätverk, och tillsammans kan vi uppnå målen, säger Kristina Birath, miljö- och samhällsbyggnadsdirektör på Eskilstuna kommun.

”Samtidigt som vi minskar utsläppen behöver vi effektiva transportlösningar som underlättar vardagen för de som bor och verkar i kommunen. Energikontoret i Mälardalen, som driver projekt för hållbara transporter i såväl Eskilstuna som andra delar av regionen, är en stor hjälp. Vi får tillgång till erfarna projektledare och ett brett nätverk, och tillsammans kan vi uppnå målen”

Kristina Birath,
miljö- och samhällsbyggnadsdirektör
på Eskilstuna kommun.

Näringslivsutveckling

Småföretag med enskilda anställda eller större industrier som sysselsätter tusentals arbetstagare? Det spelar ingen roll. Oavsett bransch, omsättning eller antal anställda finns det helt enkelt inga nackdelar med att investera i energi- och klimatarbete inom näringslivet.

Företag som aktivt arbetar med energi- och klimatfrågor är mer framgångsrika än sina konkurrenter. De som genomför åtgärder för att energieffektivisera sin verksamhet sänker sina långsiktiga kostnader. Klimatsmarta leverantörer når en större kundbas, eftersom många kommuner, myndigheter och privata företag endast beställer produkter och tjänster från aktörer som har certifierat sitt hållbarhetsarbete. Arbetsgivare med ett genuint miljöfokus är numer de stora vinnarna vid rekrytering av kompetent arbetskraft. Och verksamheter som tar sin energi från förnybara källor, eller egen solcellproduktion, har en robustare motståndskraft mot svängningar i elpriset.

Konkurrenskraftiga företag är en nyckelfaktor för välmående kommuner i Mälardalen. Därför arbetar vi, sedan fem år, närmare sammanknutet med näringslivet. Energikontoret i Mälardalen driver idag ett flertal projekt inom energieffektivisering och förnybar energi för att bidra till en mer robust och hållbar utveckling.

Åsa Öberg, doktor i Innovation Management, tidigare affärsrådgivare och idag anställd på konsultbasis inom innovationsfrågor på ALMI.

Näringslivet står inför nya utmaningar

Vi arbetar för att erbjuda kunskap, kompetens och stöd som stärker det lokala företagandet även i den framtida utvecklingen. Utmaningar, som exempelvis effektproblematik, förekommer redan nu i samtliga Mälardalens län. Bristen på kapacitet för ökad elanvändning hindrar utbyggnationer inom industrin och tvingar nya företag att etablera sig utanför regionen. Och det måste vi hitta lösningar på, tillsammans.

”Vi blev starkare tillsammans”

För att på bästa sätt bidra till energieffektivisering, hållbar utveckling och stärkt konkurrenskraft inom näringslivet lägger vi stor vikt vid samarbeten och samverkan. Till exempel tillsammans med ALMI.

– Vi arbetar med råd och lån mot näringslivet och små och medelstora företag. Genom att erbjuda rådgivning, analyser och hemläxor vill vi hjälpa företag att växa och få bättre lönsamhet, säger Åsa Öberg, doktor i Innovation Management, tidigare affärsrådgivare och idag anställd på konsultbasis inom innovationsfrågor på ALMI.

Energikontoret i Mälardalen och ALMI har turnerat med kostnadsfria informationsträffar bland företag i Sörmland, ett samarbete som har gett båda verksamheter ett värdefullt kunskapsutbyte.

– Vi ska inte sitta på kontoret, vi ska ut och informera, och vi blir starkare tillsammans. Med Energikontoret i Mälardalen har vi samverkat, på riktigt, och framför allt blivit stärkta inom rådgivning eftersom vi kan erbjuda information om hur företagen kan spara pengar både genom analyser av sin affärsverksamhet och genom energieffektivisering, fortsätter Åsa. Det tar tid och kräver förtroende att erbjuda rådgivningstjänst, men att vi gjorde det ihop blev hela skillnaden.

”Vi ska inte sitta på kontoret, vi ska ut och informera, och vi blir starkare tillsammans. Det tar tid och kräver förtroende att erbjuda rådgivningstjänst, men att vi gjorde det ihop blev hela skillnaden”

Åsa Öberg,

doktor i Innovation Management, tidigare affärsrådgivare och idag anställd på konsultbasis inom innovationsfrågor på ALMI.

Samhälle, statistik och analys

Regioner, kommuner och andra offentliga aktörer är avgörande för en framgångsrik klimatomställning – här genomförs politiken som förändrar samhället.

Eftersom utsläppen av växthusgaser kommer från en stor del av samhällets aktiviteter är det inte tillräckligt att uppmana till förändring inom bygg och fastighet, transport och resande och näringslivsutveckling. Det måste även finnas politiska mandat, ekonomiska incitament och kravställning

Björn Sigurdson, klimatstrateg på Uppsala kommun.

som leder till att det övergripande förändringsarbetet växlar upp. Åtgärder och insatser som ger en mer hållbar utveckling måste utgöra en betydelsefull del av vår samhällsstrategi.

På Energikontoret i Mälardalen arbetar vi löpande med omvärldsbevakning, kartläggning, analys och statistik. På så vis kan vi tillhandahålla relevanta underlag för handlingsplaner, strategier och beslut inom energi- och klimatfrågor.

”Ett klimatpositivt Uppsala i sikte”

Uppsala klimatprotokoll är ett nätverk av företag, offentliga verksamheter, universitet och föreningar som samverkar och inspirerar varandra och andra för att nå Uppsalas klimatmål och bidra till en hållbar värld.

– Uppsala kommun har satt de klimatmål som behövs enligt Parisavtalet och genom Uppsala klimatprotokoll har vi kontinuerligt minskat våra utsläpp, men vi måste göra mer, säger Björn Sigurdson, klimatstrateg på Uppsala kommun. Klimatprotokollet har antagit målet att minska våra nuvarande utsläpp med tio

till fjorton procent årligen, i linje med en rättvis koldioxidbudget och Parisavtalet. Vi behöver därför inte bara utveckla våra energisystem utan kraftfullt ställa om alla tekniska försörjningssystem, och stödet från Energikontoret i Mälardalen blir allt viktigare för oss i det arbetet.

One Planet City Challenge (OPCC)

Världsnaturfonden WWF arrangerar en global stadsutmaning som ger svenska kommuner möjlighet att granska sin klimatdata i ett internationellt sammanhang med över 250 deltagande städer från 50 länder. Det är hjälp som, för de som deltar, kan stärka och strukturera klimatarbetet och underlätta steget från statistik till handling.

– Potentialen för att lokala aktörer ska lyckas i sitt hållbarhetsarbete är god, men först måste de ha koll på sin klimatpåverkan och kunna prioritera åtgärder klokt. Det kan låta tråkigt att börja där, men det saknas ofta kunskap, och det kan vara tungt för en enskild klimatstrateg på en mindre kommun att ta fram, sammanställa och presentera den klimatdata som

krävs. Här är Energikontoret i Mälardalen en värdefull resurs. De ger kommunerna och oss på Världsnaturfonden WWF den tekniska stöd som behövs för att stadsutmaningen ska fungera bra. Vi kan med trygghet rekommendera dem till de kommuner som behöver stöd i arbetet med sin klimatdata, i svenska såväl som internationella sammanhang, säger Sabina Andrén, programsamordnare på Världsnaturfonden WWF.

Sabina Andrén, programsamordnare på Världsnaturfonden WWF.

”Vår devis är att **tillsammans** når vi lägre. **Uppsala kommun har satt de klimatmål som behövs enligt Parisavtalet och genom Uppsala klimatprotokoll har vi kontinuerligt minskat våra utsläpp, men vi måste göra mer.**”

Björn Sigurdson,
klimatstrateg på
Uppsala kommun.

”Potentialen för att lokala aktörer ska lyckas i sitt hållbarhetsarbete är god, men först måste de ha koll på sin klimatpåverkan. Det kan låta tråkigt att börja där, men det saknas ofta kunskap.”

Sabina Andrén,
programsamordnare på
Världsnaturfonden WWF.

Energitinget arrangeras årligen i centrala Eskilstuna. Här samlas regioner, kommuner och andra offentliga aktörer för att ta del av kunskapsutbyte, inspiration och den senaste utvecklingen inom energieffektivisering.

Projekt, idéer och samarbeten för ökad hållbarhet

Från lokala informationsträffar och seminarier till Svenska Solelmässan i Uppsala och Energiting i Eskilstuna. Projekt som får fler att välja cykeln, gå från uppvärmning med olja till förnybar energi och ta steg för att energieffektivisera sitt företag, lantbruk eller sin organisation. Varmt välkommen att hämta inspiration!

Svenska Solelmässan

Svenska Solelmässan är en av landets största mötesplatser för framtidens energisystem. Sedan starten 2014 har den vuxit till mässan med stort M när det kommer till solenergi, ett M som når utanför landets gränser och nu lockar även utländska utställare och besökare till Uppsala. 2019 arrangerades Svenska Solelmässan för sjätte gången.

Text: **Mathias Leclér.** Bild: **Cina Stenson.**

Hej David, projektledare för Svenska Solelmässan. Kan du berätta lite kort om mässan?

– Den var först en mässa om sol för energi- och fastighetsbranschen, men idag skapar den värde för alla aktörer som är intresserade av såväl sol än teknik för en mer hållbar samhällsutveckling. På senare tid har cleantech blivit en allt viktigare del i mässan.

För oss som inte är helt uppdaterade, vad är cleantech?

– Det är en motsvarighet till förnybar energi med fokus på tekniken bakom, innovationer inom förnybar energi-segmentet kan man säga. I ett större perspektiv är cleantech grön teknik, ren energi och hållbara lösningar.

När startade mässan och varför?

– Idén kom, för sex år sedan, från vår vd Lina Yng och Hans Nyhlén som är verksamhetsansvarig på STUNS Energi, en stiftelse för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle. Det fanns då ingen mässa för sol i Sverige. Det var dags.

Finns det några andra mässor i Sverige som skulle kunna ses som konkurrenter?

– Ingen som är så inriktad på solsegmentet som vi är. Det finns andra stora mässor som till exempel Elfack i Göteborg. Men vi tycker att Svenska Solelmässan är unik inom området.

Hur har mässan utvecklats under åren?

– I och med att vi samarbetar med branschföreningen Svensk solenergi ställer många av deras medlemmar ut, vilket ger oss en återkommande deltagargrund. Förutom solenergiföretag finns många aktörer som arbetar med komplement till sol i bland utställarna, och förra året började

internationella företag visa intresse. I år kommer en tredjedel av utställarna från andra länder. Den internationella uppmärksamheten är ett glädjande kvitto på att den svenska marknaden upplevs som mogen.

Vilken roll spelar mässan idag?

– Mässan blir en stor branschträff och det gör att det knyts många nyttiga kontakter. Nätverkande, workshops och föreläsningar gör att akademien, näringslivet, kommuner, regioner och länsstyrelse möts.

”Under en timmes tid strålar det in nog med energi på jordens yta för att täcka hela mänsklighetens el-behov under ett år” är en mening jag har läst som verkligen fick mig att höja på ögonbrynen.

– Det är ett rimligt påstående, men förmodligen har all yta som nås av solen då tagits med i beräkningen.

Moderna solceller har en verkningsgrad på 21 procent, och en teknisk lösning som fångar upp majoriteten av energin från solinstrålningen ligger fortfarande långt in i framtiden. Men det stämmer att solen ger enorma mängder energi, och det är en fantastisk möjlighet.

Hur har utvecklingen inom sol sett ut under senare år?

– Sedan kiselsolceller kom har utvecklingen gått väldigt snabbt. Många andra material, som till exempel byggnadsintegrerade tunnfilmssolceller, är mer estetiskt tilltalande än traditionella solceller. Men den stora utmaningen, då som nu, är utvecklingen av bättre lagringslösningar som kan lagra energi på längre sikt.

Om du skulle sitta om framtiden, vad tror du sol är om 20 år i Sverige?

– Det kommer att finnas ett annat tänk vid nybyggnation, tror jag. Det behövs hållbara lösningar och då är solceller en

del i det. Kommuner och regioner som har mycket takyta till förfogande kommer använda sig av solceller, och andelen el som är genererad från solceller kommer att öka markant.

Och för att göra det hela lite svårare, världen?

– Jag tror att sol i områden med förhållanden som exempelvis norra Afrika kommer se stora utvecklingar under de kommande 20 åren. Solelen är väldigt tillgänglig och många gånger billigare att satsa på än andra, mer traditionella energislag. Tillgång till billig el kan bidra till ökad välfärd och frigöra tid för sysselsättningar som utbildning och företagande. Det är väldigt positivt för framtiden. ☞

Foto: Hanna Maxstad

Så fick 56 gårdar ett mer klimatsmart tänk

Vilka är egentligen de största energislukarna inom lantbruket? Det var frågan som låg till grund för projektet **Energieffektiva lantbruk, som påbörjades 2007 och sedan förlängdes, med en andra, tredje och slutligen fjärde fas.**

Genom rådgivning, informationsbroschyrer och seminarier spreds resultaten, och vid projektets slut, 2011, hade 56 gårdar i Mälardalen stärkt kompetens inom energieffektivisering. Det var efter en rundvandring på en gårds-mässa för lantbrukare som idén föddes hos en projektledare på Energikontoret i Mälardalen. Genom att öka intresset för och kunskapen om energi, skulle fler lantbrukare kunna göra anpassningar för att minska sin energianvändning, dra ned sina kostnader och bidra till ett mer hållbart lantbruk.

Stor potential till energibesparing inom lantbruk
För att ta reda på hur mycket energianvändningen skulle kunna minska, lämnade projektet startgroparna med en beräkning av elanvändningen på 150 mjölkproduktionsgårdar i Mälardalen, alla i en storlek om cirka 70 mjölkkor. Den potentiella besparingen visade sig vara nästan 5 GWh – eller lika mycket energi som 200 normalstora, elvärmda villor använder under ett år.

Värme, vatten och ventilation
Som nästa steg genomfördes energikartläggningar på ett flertal gårdar för att hitta de största energislukarna. Och det var framför allt varmvattenproduktion, ventilation, värme, belysning, utgödsling och vakuumpumpar som visade sig ha störst potential. Här går det att minska både energianvändning och långsiktiga kostnader.

Ut med det gamla, in med det förnybara
Inom ramen för Energieffektiva lantbruk undersöktes också vilka möjligheter till egenproducerad el som passar bäst på allt från mindre familjedrivna gårdar till större lantbruksföretag. När den gamla utrustningen på gården börjar gå på knäna, återstår många hållbara lösningar. Solenergi, vattenkraft, vindkraft och biobränslen är alla gångbara alternativ – och för varje enskild gård i Mälardalen finns idag oberoende kommunala rådgivare som erbjuder stöd och vägledning, helt utan kostnad. ☘

”Hjälpen från Energikontoret i Mälardalen har varit ovärderlig”

Hösten 2018 vände sig Jan Lundström, ägare av ICA Nära Wisborg i Visby, till Energikontoret i Mälardalen. Hans mål var att göra sin verksamhet mer miljövänlig, och det var ett beslut som gav resultat. Ett år senare kunde Jan installera ett kylsystem som drar 40 procent mindre energi och drastiskt minskar butikens utsläpp av växthusgaser. ”Hjälpen från Energikontoret i Mälardalen har varit ovärderlig”, säger Jan. Solceller, nya värmepumpar och byte till LED-belysning. Som ett första steg genomför-

des en energikartläggning, som visade flera förbättringsmöjligheter för butikens energianvändning. Men den största energitjuven, som Jan åtgärdade först, var butikens kylanläggning. För att kunna byta till ett mer miljövänligt alternativ ansökte han om, och blev beviljad, investeringsstöd från Energimyndigheten. – Det är fantastiskt att det går att vända sig till Energikontoret i Mälardalen. Ansökningsprocessen kan vara ganska omfattande och vi hade inte klarat det utan hjälp, säger Jan. ☘

Jan Lundström, ägare av ICA Nära Wisborg i Visby.

Foto: Shutterstock

80

procent av alla bilresor i tätorter är kortare än fem kilometer.

Foto: Butcher's & Bicycles

För ökad cykling i Sörmland

En mer hållbar framtid, bättre miljö och stärkt regionalt samarbete i cykelfrågor. Det är målsättningen i projektet Cykelsamverkan Sörmland, som påbörjades 2019. Genom de tre kampanjerna Testcyklister, Vintercyklister och Cykelvänlig arbetsplats ska resorna med bil i Sörmland minska, och cyklingen ska öka.

Familjer, företag och pendlare – de tre kampanjerna riktar sig till olika målgrupper i Eskilstuna, Nyköpings, Katrineholms och Flens kommun, och de genomförs flera gånger om under projektets gång. Vintercyklister får prova på att cykla även under det kallare halvåret, med rätt utrustning. De som deltar i Cykelvänlig arbetsplats får hjälp med att uppmuntra och underlätta för sin personal att låta bilen stå – har de cykelställ, cykelpump, dusch med omklädningsrum eller en färdig resepolicy?

Lite ovant i början

Kampanjen Testcyklister ska genomföras i fyra omgångar. I tre månader åt gången lånar tio familjer varsin eldriven lådcykel: de skjutsar barn, storhandlar, åker på utflykter och pendlar till jobbet. För att vara med i kampanjen ska lådcykeln ersätta minst tre bilresor per vecka, och familjerna ska blogga om upplevelsen. Lite ovant i början, lite vingligt, en punktering eller

två – men återkopplingen har framför allt varit positiv.

– Hela familjen tycker att den eldrivna lådcykeln är super, att handla mat och åka på utflykter har blivit mycket smidigare och roligare. Vi kommer alldeles säkert sakna den när testperioden är över, säger Johanna Nilsson från Nyköping.

Anmälan fick stänga tidigt

När den första ansökan om att delta i kampanjen Testcyklister öppnade var intresset stort – på bara ett dygn kom över 60 ansökningar in till de tre lådcyklarna som tilldelats Eskilstuna kommun. För flera familjer var det möjligheten att göra en insats för miljön som låg till grund för ansökan.

– Vi vill gärna bidra till miljöengagemanget, och det här är ett bra sätt att göra det på, säger Linus Elsinen, som bor med sin familj i Nyköping.

Cykelsamverkan Sörmland kommer att pågå till 2020. 🏠

Energistatistik för en hållbar utveckling

2030 ska utsläppen av växthusgaser vara 63 procent lägre jämfört med 1990. Det är ett av Sveriges klimatmål. Men hur ligger vi egentligen till, och går det åt rätt håll? För framgång inom hållbar utveckling är tillgång till statistik en avgörande faktor.

Underlag från 1990-talet och framåt

2018 lanserades det webbaserade verktyget Energiluppen, som drivs av Energikontor Norr och Energikontoret i Mälardalen. Det är framtaget för att ge snabb tillgång till information om energiläget i Mälardalen.

Visualisering av klimatdata och nyckeltal

Energiluppen kan visa energianvändning, el- och värmeproduktion och koldioxidutsläpp ur olika perspektiv. Vilka energikällor används inom exempelvis den offentliga sektorn, transportsektorn respektive byggsektorn? Den visar även utvalda nyckeltal, som energianvändning per kvadratmeter i bostadssektorn, den genomsnittliga körsträckan per år och län eller den totala mängden personbilar inom ett geografiskt område, för att nämna några exempel.

Energikontoret i Mälardalen erbjuder stöd

Den som vill se data från Energiluppen kan skaffa ett konto till verktyget – eller vända sig till Energikontoret i Mälardalen.

– Beroende på vad som efterfrågas sammanställer vi rapporter med relevant data. Information om det rådande energiläget i en kommun eller ett län är en viktig grund för fortsatt förändringsarbete, säger David Wästljung, projektledare på Energikontoret i Mälardalen. 🏠

Information om det rådande energiläget i en kommun eller ett län är en viktig grund för fortsatt förändringsarbete.

Foto: Hanna Waxsted

1000 ton

koldioxidutsläpp – med så mycket har de årliga utsläppen av växthusgaser från små och medelstora företag i Mälardalen minskat sedan genomförandet av projektet Åtgärdsplan oljepannor.

Foto: Tärnsjö Garveri

De gick från uppvärmning med olja till pellets

Lika mycket utsläpp som 250 personbilar orsakar under ett år, det vill säga 450 ton koldioxid, lika mycket kunde Tärnsjö Garveri minska sina årliga utsläpp med när de gick från uppvärmning med olja, till pellets. En åtgärd som blev möjlig genom företagets medverkan i Energikontoret i Mälardalens nätverk för energieffektivisering.

Tärnsjö Garveri, ett företag med ett femtiotal anställda, vill göra sin miljöpåverkan så liten som möjligt. 2016 gick verksamheten med i nätverket för energieffektivisering. Och sedan dess har de bland annat genomfört en

energikartläggning och beviljats tre miljoner kronor från Klimatklivet. Det är pengar som har möjliggjort ett nytt värmesystem för verksamhetens processvatten, ett pelletsförråd om 80 kvadratmeter och en ny skorsten – utrustning som krävdes för att helt sluta använda den fossila energikällan, olja.

– Energikontoret i Mälardalen och vårt deltagande i nätverket har hjälpt oss framåt. Tack vare det beviljade investeringsstödet från Klimatklivet uppnår vi vårt hållbarhetsmål, säger Torgny Eriksson, miljöchef på Tärnsjö Garveri.

Världsnaturfonden WWF leder internationellt arbete med städer

Världens utsläpp måste halveras till 2030 om klimatförändringarna ska begränsas till en och en halv grader i linje med Parisavtalet. Det menar Världsnaturfonden WWF, som med tävlingen One Planet City Challenge utmanar städer och kommuner världen över att leda utvecklingen mot en klimatsäker framtid.

Städer som vill delta i utmaningen ska visa upp sitt klimatarbete genom att rapportera in sina klimatmål, utsläpp och åtgärder på en internationell plattform.

– Städer spelar en nyckelroll för en klimatsäker framtid, både mångmiljonstäder och mindre städer och kommuner i ett land som Sverige. Vårt mål är att få så många svenska kommuner som möjligt att ta nästa steg i sitt klimatarbete. För att verkligen bidra till Parisavtalet och 1,5-gradersmålet gäller det att jobba bra på hemmaplan men också ta in och bidra med kunskap och kompetens i ett internationellt sammanhang, säger Sabina Andrén, programsamordnare på Världsnaturfonden WWF.

Energikontoret i Mälardalen erbjuder nationellt stöd

De svenska kommuner som deltar i utmaningen hamnar på världskartan över samhällen som jobbar för att klara 1,5-gradersmålet. De får feedback och råd kring sitt klimatarbete från experter. Och de får erkännande för sitt hållbarhetsarbete, både lokalt och internationellt. Varje kommun som är intresserad kan, under tävlingsperioden, vända sig till Energikontoret i Mälardalen för hjälp med att sammanställa sitt underlag till utmaningen.

– Vi har samarbetat med Energikontoret i Mälardalen i ett par omgångar, och det har varit en värdefull utvecklingsprocess oss emellan, fortsätter Sabina. Genom stadsutmaningen bjuder vi in städer världen över att lägga korten på bordet och dela sin klimatdata, vilket även

ger andra samsarbetsmöjligheter med WWF. Ett exempel är Konsumtionspiloterna, en satsning öppen för tävlingsdeltagare som vill fördjupa sig inom klimatpåverkan från konsumtion. Klimatpåverkan från konsumtion ligger på en ohållbar nivå i Sverige, och det måste vi åtgärda, säger Sabina.

Svensk vinnare bland 50 deltagande länder

2018 utsågs Uppsala till Årets klimatstad i utmaningens internationella final, bland annat för sitt arbete med hållbar mobilitet.

– Det är ett exempel på hur en ganska liten stad, internationellt sett, kan anses ha så starkt miljöarbete att de lyfts upp som vinnare. Stadsutmaningen är ett sätt att påverka politiker och även öka kunskap och intresse om det pågående klimatarbetet hos invånare i våra kommuner, avslutar Sabina.

Sabina Andrén, programsamordnare på Världsnaturfonden WWF.

2018 utsågs Uppsala till Årets klimatstad i utmaningens internationella final, bland annat för sitt arbete med hållbar mobilitet.

Kraftsamling för vindkraft

Sol, vind eller kanske vatten? Det finns flera källor till förnybar energi som alla behövs för att minska utsläppen av växthusgaser. Förnybara energikällor är ofta billigare och mer pålitliga ur ett långsiktigt perspektiv, men omställningen från mer traditionella energikällor, som fossila bränslen, kan vara resurskrävande. Därför är heltäckande beslutsunderlag A och O för bra beslut inom hållbar utveckling.

Och här kan Energikontoret i Mälardalen vara till hjälp. Ett exempel är projektet Vindkraft Öst som drevs från 2012 till 2018 för att svara på frågan: Vilka utmaningar och möjligheter finns för vindkraft i Sörmland?

Sörmland näst sist i Sverige

En utredning från 2017 som genomfördes av Region Södermanland visade att brist på elförsörjning riskerar att hämma länets tillväxt. Och samma år kunde Energimyndigheten konstatera att Sörmland låg näst sist i Sverige när det kom till el från installerade vindkraftverk.

Stort intresse för vindkraft

Inom ramen för projektet Vindkraft Öst genomfördes undersökningar, intervjuer och aktiviteter som omfattade kommuner, regionförbund, länsstyrelser och andra lokala aktörer i Södermanlands län. Resultaten visar att det finns utmaningar som står i vägen för en utveckling av vindkraften i regionen, som svårigheter att hitta lämpliga områden och elpriser

som minskar lönsamheten för potentiella investerare, men också stora möjligheter – och ett stort intresse.

Kan bli Sörmlands största arbetsgivare

Det framkom, bland annat, att en utveckling av vindkraftsprojekt utanför Trosa, Oxelösund och Nyköping har potential att bidra med hela Sörmlands, och en stor del av Stockholmsregionens, elförsörjning. Och de skulle också kunna bli regionens största arbetsgivare, under etableringstiden.

Är vindkraft rätt väg att gå?

En utveckling av vindkraften kräver samverkan mellan politiker, tjänstemän, företagare, markägare och de som bor och lever i Sörmland. Med faktaunderlag och projektaktiviteter som har sammanfört flera av dessa nyckelpersoner, har genomförandet av Vindkraft Öst skapat en god grund för vidare diskussioner och välinformerade beslut.

Ladda för framtiden

För att vi ska nå klimatmålen är det viktigt att andelen elfordon ökar. Det är en utveckling som går åt rätt håll, enligt elkraftsbranschens intresseorganisation Power Circle.

Dagsläget sitter ungefär tre procent av landets bilförare bakom ratten på en elbil – fem år tidigare var den siffran försumbar, men redan 2025 kan det säljas fler laddbara bilar än bensin- och dieslbilar. Men hur är det med laddningsmöjligheterna?

Bristande tillgång på laddningsplatser vid hem, arbetsplatser och andra allmänna platser kan sätta käppar i hjulet för dem som funderar på att skaffa elbil. Det ligger till grund för projektet LaddinfraÖst, som drivs sedan 2015 med syfte att skapa bättre förutsättningar för en fungerande laddinfrastruktur i Sverige.

– Vi vänder oss framför allt till personer som bor i flerbostadshus och företag med personalparkering. Privatägda bilar står i huvudsak parkerade vid hemmet och på jobbet, så för

många är det de överlägset viktigaste platserna att kunna ladda sin bil på, säger Gustav Busch, projektledare på Energikontoret i Mälardalen.

Tänk om batteriet tar slut?

Energimyndigheten arbetar, på uppdrag av regeringen, med att få till ett ekosystem av laddningsplatser vid hem, arbetsplatser och där vem som helst kan ladda bilen, som utmed landsvägar och i parkeringshus, för att öka antalet laddfordon. Men oavsett var bilen laddas är de allra flesta som har skaffat elbil nöjda med beslutet.

– Brist på laddningsmöjligheter kan skapa oro, men enligt en studie genomförd av bland andra Umeå universitet vill 95 procent av elbilsägare fortsätta köra eldrivet, säger Gustav.

Möjlighet att ladda kan bli krav

Boverket har föreslagit att det ska införas krav på installation av laddningspunkter vid nybyggnad, och i vissa fall ombyggnad, av bostäder och lokaler med fler än tio parkeringsplatser. Inom ramen för LaddinfraÖst arrangeras regelbundna och kostnadsfria informationsträffar för dem som vill veta mer om laddningsplatser och elfordon.

– Vi bjuder in till föredrag, seminarier och mässor och berättar bland annat om vad som är viktigt att tänka på vid installation och drift av laddningsplatser i olika miljöer, fortsätter Gustav. Gensvaret är stort, sedan 2018 har vi nått ut till över 1 000 personer på våra träffar.

Är det rådande klimatläget ämnet på allas läppar? Det verkar så. I Språktidningen står att läsa att brittiska Collins English Dictionary i november 2019 utsåg ”klimatstrejk” till årets ord. Och det råder ingen tvekan om att det finns ett stort behov av gångbara, hållbara lösningar inom energi- och klimatområdet.

Text: **Mathias Leclér.** Bild: **Zellout.**

Med blicken mot framtiden

Många av våra klimatproblem har sin grund i ohållbara beteenden, som vi måste hitta sätt att bryta. Det är viktigt att vi genomför åtgärder som leder till energieffektivisering i både stort och smått, men framför allt i våra företag ligger stor förändringspotential. Det är där de stora utsläppen finns. Och det är där, bland annat, som Energikontoret i Mälardalens arbete kommer in i bilden.

Oljeeldade värmepannor inom industrin, det vill säga uppvärmning med fossila bränslen, är ett typiskt exempel. När Energikontoret i Mälardalen, inom ramen för ett projekt, gjorde en kartläggning av antalet oljeeldade värmepannor som fanns i regionen, var resultatet minst sagt nedslående. Det är en uppvärmningsform som är skadlig för miljön, men trots det vanligt förekommande – på grund av industrirabatter. Med hjälp av Energikontoret i Mälardalen har många av företagen som medverkade i kartläggningen fått hjälp att hitta mer klimatsmarta, men minst lika lönsamma, lösningar. Och att hitta och ersätta de värsta metoderna och klimatbovarna är det som ger störst effekt för ett bättre klimat. Sedan kan man gå vidare och ta sig an nästa möjliga förbättring. Det är ett ständigt, men samtidigt stimulerande och spännande, arbete.

Vi på Energikontoret i Mälardalen kan beskrivas som ett kitt mellan samhället och energibolagen. Vi är en katalysator för hållbara idéer inom energi- och klimatområdet och kommer, med vår breda kompetens och gedigna erfarenhet, in som en viktig spelare. För alla regioner som har ett tillväxtuppdrag vill jag säga att det är en genväg att samarbeta med sitt regionala energikontor – och det är viktigt att vi får med fler kommuner i arbetet för att nå de nationella klimatomålen. Energikontoren fungerar som en

språngbräda mot snabbare resultatutveckling på satsade resurser, och den kommun som vill fatta välinformerade och välgrundade beslut bör vända sig till sitt regionala energikontor för relevant energi- och klimatfakta.

När det kommer till oss i styrelsen är bilden av ledamöter unik. Här sitter politiker och experter som skapar en bra dynamik som fortplantar sig ut i verksamheten. Och det är verkligen ingen tvekan om att hela gänget på Energikontoret i Mälardalen brinner för sitt arbete. Med en hög kompetensnivå och mycket energi i kropparna är de en stor tillgång. Alla kommunernas energi- och klimatrådgivare blir också som en förlängd arm som hjälper till att uppdatera, utbilda och skapa nätverk i energi- och klimatomställningsarbetet. Ett väldigt viktigt instrument för helheten och en kugge i allt arbete inom kommun och region.

I framtiden kommer Energikontoret i Mälardalen även fortsättningsvis bidra till betendeförändring och driva projekt för regionen. Vi är en naturlig samarbetspartner för de kommuner i Mälardalen som vill upprätthålla ett aktivt, välorganiserat energi- och klimatarbete för framtida generationer. När det kommer till energieffektivisering är det viktigt att höja energi- och klimatkompetensen hos små- och medelstora företag. Det är ett stort arbete, men ett spännande sådant.

Jan Andhagen är sedan 2012 styrelseordförande för Energikontoret men också vice vd på Mälarenergi i Västerås. Där är han ansvarig för att driva utvecklingen av företagets affärsstrategi, relationer till nyckelkunder och regionala satsningar. De senaste tio åren har han även arbetat med stadsplanering.

